

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt V. Innocentius III. (a) Archiepiscopo Norvicen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

visuris attentius, ne deinceps clericis conjugatis ecclesiastica beneficia conferantur, sed illorum aliqui ad sacros Ordines, vel Ecclesiarum administrationes non admittantur, nisi castitatem fortè (b) voverent, & perpetuò servarent, qui unicam & [c] virginem habuerint uxorem,

NOTÆ.

(a) **H** *Erfordienfi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 3.* Herfordensis autem Ecclesia est in Anglia, ut jam notavi in *cap. 2. de tempor. ordin.* Unde constat hanc decisionem esse referendam ad provinciam Angliæ, ubi temporibus Alexandri III. jam corru-

ptela invaluerat, ut clerici uxores simul, & beneficia retinerent, ut refert Polydorus Vergil. *lib. 6. hist. Angliæ, fol. 116.* & constat *ex cap. penult. hoc titulo,* misso Berengariæ Regine Angliæ.

(b) *Voverint.*] Juxta textum in *cap. conjugatus, de convers. conjug.* ubi dicemus.

(c) *Et virginem.*] Juxta adducta in *cap. 3. de bigam. non ordin.*

CAPVT III.

Idem (a) *Verulano Episcopo.*

QUOD à te cum inimicis tuis, &c. De cætero, quia fraternitatis tuæ querit industria, utrum clerici infra Subdiaconatus Ordinem constituti, qui cum continere, carnis vitio devicti, non valent, uxores accipiunt, ecclesiastico beneficio canonicè debeant spoliari. Id tuam voluimus experientiam indubitata veritate tenere, quòd cum simul voluptatibus, & carnalibus desideriis, ac divinis, & ecclesiasticis obsequiis vacare non valeant, ob immunditiam suam ecclesiasticis sacramentis indigni contrahendis, & ecclesiasticis proculdubio beneficiis sint privandi. Sanè si Ecclesiis, quibus attributi fuerant, de possessionibus, aut aliis bonis suis aliqua contulisse noscuntur, cum ab earundem Ecclesiarum ministerio fuerint, & beneficio sequestrati, ad ipsos rectà viâ dominium, ac proprietates liberè debet, & absque ulla contradictione redire,

NOTÆ.

(a) **V** *Erulan.*] Ita etiam legitur in prima

collectione *sub hoc titulo, cap. 5. & p. 50. post Concilium Lateran. cap. 7.* De Ecclesia Verulana nonnulla adduxi in *cap. 3. de renunc.*

CAPVT IV.

(a) Idem.

SANÈ Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, quæ non nuptiæ, sed contubernia sunt potius nuncupanda, post longam poenitentiam, & vitam laudabilem continentibus officio suo restitui poterunt, & ejus executionem ex indulgentia sui Episcopi habere,

NOTÆ.

(a) **I** *Deu.*] Ita etiam habetur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* ubi additur pars ca-

pitis *causam*; sed cum varii sint textus hujus Pontificis, cum hoc principio, *causam*, non facile potest ejus integra restitui, nec vera inscriptio assignari.

CAPVT V.

Innocentius III. (a) *Archiepiscopo Norwicensi.*

DIVERFIS fallacii homines circumventi, Deo, & mammonæ famulari conantur; cum tamen secundum evangelicam veritatem, nemo potest duobus dominis servire, quoniam si unum dilexerit, alium habebit exosum; aut uno contempto, alium sustinebit. Accepimus etiam, quod quidam clerici tuæ diocesis, qui solemniter in conspectu Ecclesiæ matrimonia contraxerunt, ecclesiastica beneficia detinere

detinere contendunt, in quorum conversatione cithara cum psalterio malè concordat. Cùm igitur vir cogitet, quomodo placere possit uxori, & ideo minùs quæ Dei sunt, valeat cogitare; cùm quasi divisus in duo plenam sui non habeat potestatem: ut ei, à quo stipendium recepit, plenius famulentur, s. r. præf. auctoritatè m. quæ, hujusmodi clericos beneficis ecclesiasticis, quæ in tua diœc. sunt adepti, auctoritate nostra suffultus valeas ap. rem. private, præsertim cùm rerum ecclesiasticarum substantia soleat deperire per tales. nisi fortè talibus scienter contuleris ecclesiastica beneficia, quibus eos, (b) non per te, sed per superiorem decernimus spoliando.

NOTÆ.

(a) **N**orvic] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* De Ecclesia Norvicensi nonnulla adduxi in *cap. 9. de re script.*
(b) *Non per te.* Ne contra factum proprium venisse dicatur.

COMMENTARIUM.

In his quatuor decisionibus referuntur pœnæ, quibus plectendi sunt clerici scienter matrimonium contrahentes, quibus & aliæ à sacris canonibus impositæ adjuvanda sunt. Eas breviter recensemus. In primis tales sacerdotes à sacris ordinibus recipiendis, vel in jam susceptis ministrando accedunt, *cap. quæque not. 24. cap. monu. ho. 32. ibi: Nunguam ecclesiastici gradum officium sortiantur. 27. quæst. 1. & oliu gradibus, in quibus deprehendebantur consecratis, brevissimi temporis suspensione imposita, ad superiores inhabiles reddebantur. Sexta Synodus in Trul. can. 3. ibi: Similiter & eos qui post ordinationem aut matrimonio se applicaverunt, hoc est, Presbyteri, Diaconi, & Hypodiaconos, brevi aliquo tempore à sacro ministerio prohibitos, & punitos, rursus propriis gradibus restituit, ad alium gradum nequaquam promovendos, eis usque ad hunc usque dissolutio conjugio. Consentient Syriacus epist. 1. cap. 7. Innocentius III. epist. 3. cap. 1. quorum meminit Concil. Agath. can. 9. ibi: Placuit etiam, ut si Presbyteri, vel Diaconi conjugati ad torum uxorum suarum redire voluerint, Papa Innocentius ordinatio, & Synod. Episcopi auctoritas, quæ est his canonibus inserta, servetur: quod si ad aliquos formula illæ ecclesiasticæ vitæ pariter & disciplina, quæ à Synodo Episcopo ad provincias committitur, non probatur pervenisse, eis ignorationis venia remittitur, ut aut de cetero penitus incipiant abstinere, & id gradum suum, in quibus inventi fuerint, sic retineant, ut ad posteriora eis non liceat ascendere. Aliquando etiam deponbantur, communionem tantum concessa. Concil. Aurelian. 5. can. 4. ibi: Si quis clericus post acceptam benedictionem in justis loci vel ordinis, ad conjugalem torum jam sibi illicitum denovo redire presumpserit, atque in diem vitæ ab honore accepti ordinis (sicut habent antiquorum P. P. Canones) deponatur, et tantum communionem concessa. Quod genus suspensionis exponit Morinus lib. 2. exercit. cap. 8. Novo jure Concil. Viennensis illi excommunicantur. Clement. unic. de consanguin. & affin. Cujus explicationem præsequitur Basil. Legioni de matrim. lib. 7. epist. 28. & hodie ut suspecti de hæresi puniuntur ab Inquisitoribus; abjuratio de levi ab eis facta, ut referunt Simanchas de Catholicis tit. 40. numer. 9. Farinac. de hæ-*

resi quæst. 183. num. 72. Carena de offic. inquisit. tit. 17. §. 3.

Circa privationem beneficii ecclesiastici, aut incapacitatem illud obtinendi, quam incurrit clericus conjugatus, sciendum est, clericos in majoribus Ordinibus constitutos non privari beneficiis ecclesiasticis; quia cùm matrimonium ab eis celebratum nullum sit, si propriis beneficiis privarentur, cogerentur mendicare; quod colligitur ex cap. si quis clericorum; supra relato, & expressè deducitur in cap. penult. hoc tit. in 1. collect. ibi: *Meminimus vobis olim pro pagano clerico vestro litteris Apostolicis mandavisse, ut præbendam, quam et subtraxeratis ex occasione matrimonii, quod cum quâdam muliere contraxisset dicebatur, restituere deberetis: vos pro litteris nostris illud facere non curastis, asserentes inde scandalum inter alios generari. Attendentis itaque, ne prædictum clericum beneficii ecclesiastici auxilio destitutum, ad turpia, & secularia lucra sectanda redire cogatur, cum multi concubinarij, & adulteri de bonis Ecclesie sustententur, & in talibus sit omnibus consuetudine, in quibus legitime conjugatum à beneficio ecclesiastico sacri canonibus non repellunt, discretionem vestram rogamus attentius, ac per Ap. s. m. quæ. e. beneficium percipiendum, unde sustentari valeat, extra fratrum consortia conferatis. Clerici autem in minoribus gradibus constituti, matrimonium contrahentes, ipso jure privantur beneficiis ecclesiasticis, ex cap. 1. 2. 3. 4. & hoc tit. in 5. comp. ibi: Dilectus filius Magister E. canonicus Ecclesie de Tilm. exposuit coram nobis, quod cum Vivianus quondam ipsius Ecclesie clericus, Paduana diocesis ordinis clericali, & eadem Ecclesia de relictis, sibi quendam mulierem matrimonialiter copularit, & diu incedendo in habitu seculari, exercitii officia civitatis: nunc idem V. gestiens ad Ecclesiam redire prædictam, non habitu de predictis aliqua mentione, quasdam à nobis ad te litteras reportavit, quarum auctoritate in eadem Ecclesia ingressum nititur rehabere. Cùm igitur mendax precator carere debeat imperatis, mandamus quatenus si præmissis veritas suffragatur, revocato, si forsitan auctoritate litterarum hujusmodi contra eandem Ecclesiam processit, de cetero non procedas. Et ex cap. 4. de confirm. utili; in eadem compilatione: *Te didicimus intimante, quod in eam quosdam diocesis in clericos uxoratos suis de mandato nostro beneficiis, que in eadem obtinebant diocesi, spoliareris, quidam eorum per obitum à nobis contra te super eisdem beneficiis commissionis litteras, in quibus spoliationis causæ mentio non habetur, te super his multipliciter aggravant, & molestant: alii verò confirmationis nostræ litteras in communis formæ super eisdem beneficiis, in quibus causa eadem super primis, exhibentes, rursus se contra te per easdem litteras moliantur. Nolentes autem per tales litteras mandato nostro, & canonibus statutis illud, decern-**

nimis te non teneri ad respondendum per commissiones easdem, & tibi super hoc tales confirmationis litteras non ob stare. Licet simplex beneficium absque administratione olim retinere potuerint, cap. 2. hoc tit. in 1. collect. ibi: *Universalis Ecclesia sollicitudo, quam providente Domino gerimus, pro Ecclesiarum statu nos compellit propensiori curâ satagere, & ut secundum Deum; & iustitiam disponamus, vigilam curam & studium adhibere. Accepimus autem, quod plerique in tuo Episcopatu degentes, cum essent in acolythi officio; & infra constituti, uxores duxerunt, & nihilominus Ecclesias, quas prius habebant, detinere presumpserunt. Unde quoniam uxorati, cum divisi sint, & eos cogitare oporteat, quomodo uxoribus placere valeant; & servare, obsequiis non solummodo possunt intendere divinis: f. i. per A. si p. m. quat. prædictos viros Ecclesias liberè, & absolute dimittere, ap. cef. compellas, & eas aliis personis idoneis in sacris ordinibus constituta concedas. Perim si qui eorum aliquod in eisdem Ecclesiis simplex prius beneficium habuerint, ipsum eis, excepto Magisterio Ecclesiar. sub dissimulatione dimittere poteris. De quo exaudiendus est Clemens III. in cap. finali, ejusdem collectionis: *Querelam Gand. acolythi nos accepisse noscatis, sicut prædecessor noster Gregorius, qui ad vos propter eum bis scripsisse noscitur: qui cum à G. muliere peteretur in virum, inde sumpta occasione ipsum beneficium, quod à nobis**

habebat, post appellationem ad Sedem Apostolicam factam minus rationabiliter spoliatus. Unde quia omnium iniuste gravatis patrocinium tenemur Apostolicum imperiri: d. v. rog. attentius, & p. A. j. p. m. quat. si rem sic habere constituerit; memorato clerico beneficium illud taliter subtractum absque dilatione reddentes, ap. rem. pacificè dimutatis; ita quod querelam ad nos non debeat iterari, memorati Abbatis sententiâ non obstante super matrimonio lata, quominus beneficium debeat obtinere, nisi curam habeat animarum annexam. Rationem hujus privationis assignant Romani Pontifices in eisdem iuribus; nam cum per matrimonium fortiantur statum incompatibilem cum statu sacerdotali, & facultate ministrandi in Ecclesia priventur, ideo tanquam renunciantes tacite ipsis beneficiis contrahendo matrimonium, illis ipso jure privantur; & inhabiles redduntur ad aliud impetrandum: immò si illis novum conferatur, ipso jure collatio nulla est, ut docent ultra congestos à Barboza in præsentis, Basilii dicto lib. 7. cap. 28. Valensis de benefic. lib. 1. titul. 13. Petrus Gregorius eod. tract. cap. 29. numer. 6. Lotharius de re benefic. 3. p. quest. 26. n. 61. Dartis eod. tract. cap. 12. Sanchez lib. 7. de matrim. disputat. 42. cum sequentibus, Suarez de censur. disputat. 49. sect. 4. Saulay in Ponopl. cleric. p. 2. lib. 6. axiom. 5.

CAPVT VI.

Idem (a) Acheruntino Archiepiscopo.

Cum olim ad nostram audientiam pervenisset, quod Canonici (b) Angloven, d. i. Cantoren, Tricaricen, sibi elegerant in Pastorem; tibi dedimus in mandatis, ut examinata electione diligentius, & persona, si electionem canonicam, & personam idoneam invenires, electionem ipsam auctoritate Apostolica (c) confirmares, sicut Metropolitanus in cæteris processurus. Licet autem tibi de forma electionis canonicæ, ac idoneitate personæ in aliis constitisset, movit te tamen, & ad nos consulendos induxit, quod cum pater ejusdem Cantoris Græcus fuerit, & juxta ritum Græcorum uxorem duxerit in minoribus ordinibus constitutus, Cantorem ipsum ex uxore legitima in sacerdotio suscepisset. Nos igitur attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentiarum non admittit, quin Orientales in minoribus ordinibus contrahant, & in superioribus (d) utantur matrimonio jam contracto: f. i. per A. si p. m. quat. nisi pro eo, quod inter Latinos Græci hujusmodi conversantur, regionis consuetudo repugnet, si aliud non obstitat, ad confirmationem, & consecrationem ejusdem Cantoris sine dubitatione procedas.

NOTÆ.

(a) *Acheruntino.*] Ita legitur in cap. 2. sub hoc tit. in 3. collect. Acheruntia, seu Archieruntius, ut ait Livius lib. 2. vulgo Azorona, est in regno Apuliæ, quod & Calabria, & Græcia Magna dicebatur, in quibus dominium exercuerunt Imperatores Orientis, ut refert Cujacius hic. Ea tamen regna occidentem spectabant, Italiæque provinciæ erant. Berterius diatrib. 1. cap. 5. in princip. Sed cum provinciæ illæ subjugatæ essent ab Imperatoribus Græcis, eorum fuerunt mancipatæ dominio, ut refert Leo Ostiensis lib. 2. cap. 8. Gregorius VII. lib. 8. epist. 7. & ex eis Cironius in parat. ad hunc rit. Iam à primis Ecclesiæ sæculis fuit ea civitas Episcopali Cathedrâ decorata: ejus Prælatu

Justus Synodo Romanæ sub Symmacho celebratæ interfuit.

(b) *Angloven.*] Legendum est Anglionen. Nam Anglionensis Episcopatus est etiam in Calabria, ut ex Pontif. Rom. refert Cujacius hic.

(c) *Confirmares.*] Iuxta ea, quæ adduxi in cap. 3. de elect.

(d) *Utantur.*] Consonat textus in cap. aliter 14. 3. dist. ubi verba illa, matrimonio copulantur, ita exaudienda sunt, id est, matrimonio utantur, cap. questum 7. de panitent. & remiss. ibi: *Matrimonio licet nisi; ut supra probavi in cap. 1. unde Innocentius III. in prioribus verbis, ubi asserit, Græcos non recepisse votum continentiarum, exaudiendus est quoad usum matrimonii jam contracti: nec audiendus est Henric.*